

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Філологічний факультет
Кафедра словацької філології

Тетяна Ліхтей

ІСТОРІЯ СЛОВАЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ КРИТИКИ

Методичні рекомендації до проведення практичних занять
для студентів 3 курсу ОПІ бакалавр
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036.
«Слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – словацька»

Ужгород – 2022

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA A VEDY UKRAJINY
UŽHORODSKÁ NÁRODNÁ UNIVERZITA

Filologická fakulta
Katedra slovenskej filológie

Tetiana Lichtej

**DEJINY SLOVENSKEJ
LITERÁRNEJ KRITIKY**

Metodické odporúčania k praktickým cvičeniam

Užhorod – 2022

Ліхтей Т. В.

Історія словацької літературної критики: методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів 3 курсу ОПП бакалавр галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.036. «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька». Ужгород, 2022. 23 с.

Методичні рекомендації підготувала

Ліхтей Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри словацької філології УжНУ

Рецензенти

Ференц Н. С. – кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української літератури УжНУ

Петріца Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри словацької філології УжНУ

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Ужгородського національного університету, протокол № 3 від 15 листопада 2022 року

ЗМІСТ / OBSAH

I. Úvod	5
II. Témy praktických cvičení	7
1. Vývinové otázky slovenskej literárnej kritiky	7
2.–3. Literárnokritické koncepcie obdobia romantizmu. Aktivity Štúrovskej generácie	9
4.–5. Literárna kritika v období realizmu	10
6. Literárnokritické koncepcie Slovenskej moderny.	11
7. Stav literárnej kritiky v medzivojnovom období	13
8. Miesto kritiky v dejinách slovenskej literatúry v rokoch 1945–1989.	15
9. Zmeny v literatúre po r. 1989: literárna kritika v súčasných podmienkach...	17
III. Kontrolné otázky a úlohy	19

ÚVOD

Literárna kritika (gr. *kritikos* – posudzovateľ) je súčasťou literárnej vedy, ktorá má za úlohu posudzovať, vykladať a hodnotiť literárne diela a javy konkrétneho obdobia, ich myšlienково-estetickú úroveň, miesto spisovateľov v literárnom procese, ich orientáciu na produktívne riešenia životných situácií prostredníctvom umeleckej skutočnosti. Kritika je najpriamejšie spojená s aktuálnym stavom literatúry, a teda je aj bezprostredným svedkom aj účastníkom diania na literárnej scéne. Cez popularizáciu, pozitívnu alebo negatívnu výpoveď o diele nadväzuje kontakt s čitateľom, formujúc jeho estetický vkus, schopnosti orientovať sa v neprehľadnej spleti nových diel, ktoré sa objavujú v časopiseckých či knižných vydaniach. Sprostredkovateľská misia literárnej kritiky je dvojcestná, že okrem orientácie na čitateľa smeruje aj k autorovi, objektívne posudzuje jeho tvorivé výsledky, hodnotové pozitíva aj negatíva, formuluje voči nemu ideové a estetické požiadavky, a tak vytvára spätnú väzbu medzi tvorcom a jeho dielom.

Hoci vo všeobecnosti prevláda názor, že vznik literárnej kritiky je spojený so vznikom literatúry samotnej, možno zároveň prijať stanovisko M. Harpáňa, že «literárna kritika si vyžaduje pomerne rozvinutý literárny život. Hoci určité znaky literárnokritickej činnosti možno sledovať už od antiky, naplno sa táto literárnovedná disciplína konštituovala až v 18. storočí. Súviselo to s rozmachom edičnej produkcie a literárnej publicistiky a so vzrastaním počtu čitateľstva v tomto období».

Aj keď k širšiemu rozvinutiu slovenskej literárnej kritiky došlo až o niekoľko desaťročí neskôr, práve na konci 18. storočia sa objavila prvá literárnokritická práca – anonymne vydaný polemický spis A. Bernoláka *Niečo o Epigrammatoch alebo maloriadkoch Jozefa Ignáca Bajzu* (1794). Autor sa v ňom nelichotivo vyjadril o jazyku, ale najmä prozodickej štruktúre Bajzových veršov, nazývajúc ich «sedláckym veršovníctvom». Rovnako ostrým tónom sa k nim vrátil aj o rok neskôr, keď spolu s J. Fándlym vydal veršovanú polemiku *Ešte niečo o Epigrammatoch alebo maloriadkoch m. v. p. Jozefa Bajzu* (1795). V nasledujúcich vývinových obdobiach sa sformovali desiatky kritických osobností, ktoré nielen vyjadrovali svoj názor na umelecko-estetickú kvalitu diela, ale aj produktívne (smerom k autorovi a čitateľovi)

vstupovali do literárneho procesu a ovplyvňovali kultúrno-spoločenský život. Určujúcu silu mala v čase romantizmu mienka Ľudovíta Štúra, na prechode od romantizmu k realizmu Jaroslava Vlčka, v období realizmu a moderny Svetozára Hurbana Vajanského a Františka Votrubu, v medzivojnových rokoch Alexandra Matušku, Štefana Krčméryho a Mikuláša Bakoša, po roku 1945 Jána Števčeka, Milana Pišúta, Stanislava Šmatláka, Františka Miku, Nory Krausovej, Ladislava Čúzyho, Oskara Čepana, Jána Zambora a iných.

Cieľom a úlohou disciplíny je poskytnúť komplex vedomostí z dejín slovenskej literárnej kritiky vychádzajúc z dostupnej odbornej literatúry.

Prednášky a praktické cvičenia budú koncipované tak, aby zodpovedali požiadavkám na vykonanie zápočtu z danej disciplíny.

II. TÉMY PRAKTICKÝCH CVIČENÍ

Praktické cvičenie č. 1

Vývinové otázky slovenskej literárnej kritiky

Plán

1. Literatúra a jej skúmanie.
2. Štruktúrne a vývinové otázky literárnej vedy.
3. Miesto kritiky v dejinách slovenskej literatúry.
4. Základné slovenské literárne časopisy, almanachy a zborníky.
5. Kľúčové osobnosti slovenskej literárnej kritiky.

Literatúra:

1. Bakoš M. Problémy literárnej vedy včera a dnes. Bratislava, 1964.
2. Čepan O. Literárne bagately. Bratislava, 1992.
3. Džoganík J. Z dejín slovenskej literárnej kritiky. Obdobie romantizmu. Užhorod, 2002.
4. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
5. Chmel R. Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava, 1991.
6. Krausová N. Poetika v časoch za a proti. Nové Zámky, 1999.
7. Kútnik-Šmálov J. Literárna kritika ako poznávanie a hodnotenie. Bratislava, 2004.
8. Liba P. Čitateľ a literárny proces. Bratislava, 1987.
9. Literárna kritika. In.: Števček a kol. Dejiny slovenskej literatúry 4. Bratislava, 1987. S. 212–246.
10. Literárna veda a kritika. In.: Pišút M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984. S. 851–869.
11. Marčok V. a kol. Dejiny slovenskej literatúry III. Bratislava, 2006.
12. Miko F. Hodnoty a literárny proces. Bratislava, 1982.
13. Na váhach času. Literárna kritika v sedemdesiatych rokoch. Bratislava, 1985.
14. Panoráma slovenskej literatúry I. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004.
15. Panoráma slovenskej literatúry II. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2005.
16. Panoráma slovenskej literatúry III. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2006.
17. Popovič A. Vývinové tendencie slovenskej literárnej vedy. *Slovenské pohľady*. 1965. Č. 12. S. 81–90.

18. Slovenská literárna kritika I. / Zost. C. Kraus. Bratislava, 1977.
19. Slovenská literárna kritika II. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1979.
20. Slovenská literárna kritika III. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1981.
21. Slovenská literárna kritika IV. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1984.
22. Slovenské literárne časopisy, almanachy a zborníky do konca 19. storočia / Pripr. K. Schlosárova. Martin, 1991.
23. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. Hučková D. a Chmel R. Bratislava, 2009.
24. Slovník diel slovenskej literatúry 20. storočia / Zost. R. Chmel. Bratislava, 2006.
25. Slovník slovenských spisovateľov / red. Mikula V. a kol. Bratislava, 2005.
26. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry I. Bratislava, 1997.
27. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999.
28. Tatár J. a kol. Kapitoly z literárnej vedy. Banská Bystrica, 1998.
29. Tkáčiková E. Literárna veda po r. 1945. *Philologia XVI.* 2003. S. 141–173.
30. Tomčík M. Tvorba a kritika (v súčasnej literatúre). Bratislava, 1987.
31. Zajac P. K teórii literárnej kritiky 70. rokov. *Romboid.* 1981. Č. 4. S. 47–58.
32. Zajac P. Pulzovanie literatúry. Bratislava, 1993.

Praktické cvičenia č. 2–3

Literárnokritické koncepcie obdobia romantizmu.

Aktivity Štúrovskej generácie

Plán

1. Miesto kritiky v dejinách slovenskej literatúry obdobia romantizmu.
2. Literárnokritické koncepcie Ľudovíta Štúra.
3. Hurbanovo literárnohistorické a kritické dielo.
4. Kritické práce Jána Palárika.
5. Literárnokritická činnosť Jána Kalinčiaka.
6. Literárnokritické články a úvahy Zájboja Hostinského (P. Kellnera).
7. Kritické práce a recenzie Mikuláša Dohnányho.
8. Črty a kritické poznámky Viliama Paulinyho-Tótha.
9. Literárnokritické úvahy Pavla Dobšinského.
10. Rozmluva o básnictve Jonáša Záborského.

Literatúra:

1. Bakoš M. Problémy literárnej vedy včera a dnes. Bratislava, 1964.
2. Džoganík J. Z dejín slovenskej literárnej kritiky. Obdobie romantizmu. Užhorod, 2002.
3. Harpán M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
4. Chmel R. Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava, 1991.
5. Krausová N. Poetika v časoch za a proti. Nové Zámky, 1999.
6. Kútnik-Šmálov J. Literárna kritika ako poznávanie a hodnotenie. Bratislava, 2004.
7. Literárna veda a kritika. In.: Pišút M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984. S. 851–869.
8. Miko F. Hodnoty a literárny proces. Bratislava, 1982.
9. Panoráma slovenskej literatúry I. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004.
10. Popovič A. Vývinové tendencie slovenskej literárnej vedy. *Slovenské pohľady*. 1965. Č. 12. S. 81–90.
11. Slovenská literárna kritika I. / Zost. C. Kraus. Bratislava, 1977.
12. Slovenské literárne časopisy, almanachy a zborníky do konca 19. storočia / Pripr. K. Schlosárova. Martin, 1991.
13. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. Hučková D. a Chmel R. Bratislava, 2009.
14. Slovník slovenských spisovateľov / red. Mikula V. a kol. Bratislava, 2005.

15. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999.

Praktické cvičenia č. 4–5

Literárna kritika v období realizmu

Plán

1. Literárna kritika v období prvej fázy realizmu.
2. Literárnokritická činnosť S. H. Vajanského.
3. Škultétyho kritické dielo.
4. Zásady novej literárnej estetiky v sérii Kritických listov (1880).
5. Vlčkove literárnokritické a publicistické aktivity.
6. Literárna kritika obdobia neskorého realizmu.
7. Literárnokritické práce na stránkach časopisov, almanachov a zborníkov obdobia realizmu.

Literatúra:

1. Bakoš M. Problémy literárnej vedy včera a dnes. Bratislava, 1964.
2. Džoganík J. Z dejín slovenskej literárnej kritiky. Obdobie romantizmu. Užhorod, 2002.
3. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
4. Chmel R. Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava, 1991.
5. Krausová N. Poetika v časoch za a proti. Nové Zámky, 1999.
6. Kútnik-Šmálov J. Literárna kritika ako poznávanie a hodnotenie. Bratislava, 2004.
7. Liba P. Čitateľ a literárny proces. Bratislava, 1987.
8. Literárna veda a kritika. In.: Pišút M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984. S. 851–869.
9. Miko F. Hodnoty a literárny proces. Bratislava, 1982.
10. Panoráma slovenskej literatúry II. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2005.
11. Popovič A. Vývinové tendencie slovenskej literárnej vedy. *Slovenské pohľady*. 1965. Č. 12. S. 81–90.
12. Slovenská literárna kritika II. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1979.
13. Slovenské literárne časopisy, almanachy a zborníky do konca 19. storočia / Pripr. K. Schlosárova. Martin, 1991.
14. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. Hučková D. a Chmel R. Bratislava, 2009.
15. Slovník slovenských spisovateľov / red. Mikula V. a kol. Bratislava, 2005.
16. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999.
17. Tatár J. a kol. Kapitoly z literárnej vedy. Banská Bystrica, 1998.
18. Vajanský S. H. Diela slovenských spisovateľov: štúdie, glosy, recenzie. Martin, 1936.
19. Zajac P. Pulzovanie literatúry. Bratislava, 1993.
20. Zajac P. Reprezentácia, referencialita, realizmus. In.: Reálna podoba realizmu. Bratislava, 2011. S. 11–22.

Praktické cvičenie č. 6

Literárnokritické koncepcie Slovenskej moderny

Plán

1. Literárna kritika Slovenskej moderny: vývinové fázy.
2. Literárnokritická činnosť Františka Votrubu.
3. Kritické a polemické články a recenzie na stránkach časopisu Hlas.
4. Nasledovníci hlasistov a ich literárnokritické aktivity na stránkach časopisov Slovenský obzor a Prúdy (B. Pavlů, J. Lajčiak, P. Bujnák).

Literatúra:

1. Bakoš M. Vývin slovenského verša od školy Štúrovej (Kap. VII: Verš Kraskovej školy a verš poprevratovej poézie). Vyd. IV. Bratislava, 1968.
2. Beniaková N. Sonet v slovenskej poézii (O Jesenského a Kraskovom sonete). Literárnokritické štúdie. Bratislava, 1950.
3. Brezina J. Ivan Krasko. Bratislava, 1950.
4. Brezina J. Básnik Vladimír Roy. Bratislava, 1961.
5. Brtáň R. Poézia Ivana Krasku. Bratislava, 1933.
6. Brtáň R. Odmlčaný básnik Ivan Gall. Bratislava, 1935.
7. Bujnák P. O najnovšej našej poetickej literatúre. *Slovenský obzor*. 1907. № 1.
8. Gáfrik M. Poézia Slovenskej moderny. Bratislava, 1965.
9. Jesenský v kritike a spomienkach. Zborník. Bratislava, 1954.
10. Kelco P. Rým v poézii V. Roya. Trnava, 1945.
11. Korešpondencia Františka Votrubu. Bratislava, 1961.
12. Krčméry Š. Stopäťdesiat rokov slovenskej literatúry (state o Podjavorinskej, Jesenskom, Kraskovi a Royovi). Bratislava, 1954.
13. Kusý I. Cesta kritika: Literárne dielo Františka Votrubu. Bratislava, 1957.
14. Kútnik-Šmálov J. Literárna kritika ako poznávanie a hodnotenie. Bratislava, 2004.
15. Matuška A. Janko Jesenský. Bratislava, 1950.
16. Panoráma slovenskej literatúry II / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2005.
17. Pišút M. Roky a diela (state o Jesenskom, Kraskovi a Gallovi). Bratislava, 1961.
18. Slovenská literárna kritika II. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1979.

19. Slovenská literárna kritika III. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1981.
20. Slovník slovenských spisovateľov / red. Mikula V. a kol. Bratislava, 2005.
21. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999.
22. Šmatlák S. Nad dielom Ľ. Podjavorinskej. Bratislava, 1960.
23. Šmatlák S. Poézia I. Krasku: Jej vývin a završenie. *Litteraria*. 1960. Roč. 3.
24. Vajanský S. H. State o slovenskej literatúre (O Jesenskom a Kraskovi).

Bratislava, 1956.

25. Votruba F. Vybrané spisy I (Stúdia Z novšej literatúry). Bratislava, 1954.
26. Votrubov zborník. Bratislava, 1954.

Praktické cvičenie č. 7

Stav literárnej kritiky v medzivojnovom období

Plán

1. Literárna kritika v poprevratovom období.
2. Literárnokritické práce na stránkach časopisov, almanachov a zborníkov medzivojnového obdobia.
3. Krčméryho estetická koncepcia.
4. Literárnokritická činnosť davistickej generácie (D. Okáli, J. Poničan a i.).
5. Kritické práce Andreja Mráza.
6. Literárnokritická činnosť Milana Pišúta.
7. Črty a kritické state Rudolfa Brtáňa.
8. Literárna kritika v tridsiatych rokoch (A. Matuška, M. Chorváth, J. Felix a i.).
9. Kritici nadrealistov M. Bakoš a M. Považan.
10. Smrekove literárnokritické a publicistické aktivity (zborník Slovenská prítomnosť literárna a umelecká, časopis Elán).

Literatúra:

1. Bakoš M. Vývin slovenského verša od školy Štúrovej (VII. Verš v poprevratovej poézii). Vyd. IV. Bratislava, 1968.
2. Bakoš M. Problémy literárnej vedy včera a dnes. Bratislava, 1964.
3. Brtáň R. Poézia Ivana Krasku. Bratislava, 1933.
4. Brtáň R. Odmlčaný básnik Ivan Gall. Bratislava, 1935.
5. Brtáň R. Postavy slovenskej literatúry. Bratislava, 1971.
6. Brtáň R. Slovensko-slovanské literárne vzťahy a kontakty. Bratislava, 1979.
7. Felix J. Kritické rozlety. Vybrané spisy. Bratislava, 1985.
8. Chorváth M. Literárne dielo Jána Poničana. Bratislava, 1972.
9. Chorváth M. Cestami literatúry. Bratislava, 1979.
10. Krčméry Š. Stopäťdesiat rokov slovenskej literatúry. Bratislava, 1954.
11. Literárna veda a kritika. In.: Pišút M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984. S. 851–869.
12. Matuška A. Nové profily. Bratislava, 1950.

13. Matuška A. Človek v slove. Články, úvahy a kritiky. Bratislava, 1967.
14. Matuška A. Profili a portréty. Bratislava, 1972.
15. Mráz A. Ideové základy slovenského divadla. Bratislava, 1938.
16. Mráz A. Medzi prúdmi 1–2. Výber z kritik. Bratislava, 1969.
17. Okáli D. Výboje a súboje 1. Literárnokritické state. Bratislava, 1973.
18. Okáli D. Výboje a súboje 2. Literárnokritické state. Bratislava, 1983.
19. Okáli D. Literárna teória a kritika davistov. Bratislava, 1976.
20. Panoráma slovenskej literatúry II / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2005.
21. Petřík V. Kritik Andrej Mráz. In.: Príspevky k dejinám literárnovednej slovakistiky na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. Bratislava, 2003. S. 70–76.
22. Petřík V. Nestor slovenskej literárnej histórie. (O literárnokritickom diele R. Brtáňa). *Tvorba*. 1997. Č. 3.
23. Petřík V. Jozef Felix a problémy slovenskej prózy. *Romboid*. 1993. Č. 10.
24. Pišút M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1960.
25. Pišút M. Otázky umenia. Literárne štúdie a portréty. Bratislava, 1955.
26. Pišút M. Roky a diela. Bratislava, 1961.
27. Považan M. Z literárnych štúdií a článkov. Bratislava, 1953.
28. Považan M. Novými cestami. Bratislava, 1963.
29. Slovenská literárna kritika III. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1981.
30. Slovenská literárna kritika IV. / Zost. I. Kusý. Bratislava, 1984.
31. Slovník slovenských spisovateľov / red. Mikula V. a kol. Bratislava, 2005.
32. Smek J. Ako pole žitné. Výber z kníh a časopisov Národné noviny a Elán. Bratislava, 2001.
33. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999.
34. Vybrané spisy Alexandra Matušku I–V. Bratislava, 1972–1991.

Praktické cvičenie č. 8

Miesto kritiky v dejinách slovenskej literatúry v rokoch 1945–1989

Plán

1. Stav literárnej kritiky v povojnových rokoch (1945–1949).
2. Literárna kritika v službách mocenskej predstavby literárneho života (1949–1956).
3. Literárna kritika v dileme obhajoby jednotného modelu literatúry a obnovovania pluralitného života literatúry (1956–1970).
4. Literárna kritika v službách a krážoch «konsolidácie» (1971–1976).
5. Literárna kritika medzi estetizáciou socialistickej literatúry a obhajobou oživených pluralitných tendencií (1976–1989).
6. Literárnokritické state na stránkach časopisov a zborníkov (1945–1989).

Literatúra:

1. Bakoš M. Problémy literárnej vedy včera a dnes. Bratislava, 1954.
2. Čepan O. Literárne bagately. Bratislava, 1992.
3. Čepan O. Literárne dejiny a literárna veda. Výber z diela. Bratislava, 2002.
4. Harpáň M. Kapitoly o súčasnej slovenskej literárnej vede. In.: Kritické komentáre. Nový sad, 1978. S. 115–172.
5. Chmel R. Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava, 1991.
6. Krausová N. Poetika v časoch za a proti. Nové Zámky, 1999.
7. Marčok V. Dejiny slovenskej literatúry III / Kap. VIII. Premeny literárnej vedy a kritiky 1945–2000). Bratislava, 2006. S. 381–437.
8. Miko F. Význam, jazyk, metóda. Nitra, 1995.
9. Mináč V. Texty a kontexty. Bratislava, 1982.
10. Noge J. Hľadanie epickej syntézy (z vývinovej problematiky slovenskej socialistickej prózy a jej kritiky). Bratislava, 1980.
11. Popovič A. Vývinové tendencie slovenskej literárnej vedy. *Slovenské pohľady*. 1965. Č. 12. S. 81–90.
12. Rosenbaum K. S literatúrov a v literatúre (K vývinu slovenskej marxistickej literárnej kritiky). *Slovenská literatúra*. 1975. Č. 3. S. 226–247.

13. Rosenbaum K. Na váhach času (Literárna kritika v sedemdesiatych rokoch). Bratislava, 1985.
14. Rosenbaum K. Literárna kritika. In.: Števček J. a kol. Dejiny slovenskej literatúry 4. Bratislava, 1987. S. 212–246.
15. Šefránek J. Niektore ideologické problémy našej literatúry. Bratislava, 1951.
16. Števček J. Estetika a literatúra. Bratislava, 1977.
17. Števček P. Literárna veda a kritika. In.: Pišút M. a kol. Dejiny slovenskej literatúry. Bratislava, 1984. S. 851–869.
18. Šútovec M. Rekapitulácia nekapitulácie. Bratislava, 1990.
19. Tkáčiková E. Literárna veda po r. 1945. *Philologia XVI*. UK v Bratislave. Bratislava, 2003. S. 141–173.
20. Tomčík M. Tvorba a kritika (v súčasnej literatúre). Bratislava, 1987.
21. Zajac P. K teórii literárnej kritiky 70. rokov. *Romboid*. 1981. Č. 4. S. 47–58.
22. Zajac P. Pulzovanie literatúry. Bratislava, 1993.

Praktické cvičenie č. 9

Zmeny v literatúre po r. 1989: literárna kritika k súčasných podmienkach

Plán

1. Spoločenské zmeny v literatúre po roku 1989. Odstraňovanie ideologických nánosov v literárnej vede a kritike.
2. Publikačná rehabilitácia politicky stíhaných bádateľov (J. Vanovič, M. Gáfrik, M. Hamada a i.).
3. Slovenská poézia v kritike a literárnej vede po roku 1989.
4. Slovenská próza v kritike a literárnej vede po roku 1989.
5. Slovenská dráma v kritike a literárnej vede po roku 1989.
6. Aktuálne otázky slovenskej literatúry na stránkach slovenských časopisov po roku 1989.

Literatúra:

1. Axiologické prieniky do slovenskej literárnej vedy (2000–2014) / Eds. M. Klapáková, M. Součková. Prešov, 2015.
2. Čepan O. Literárne bagately. Bratislava, 1992.
3. Gáfrik M. Próza slovenskej moderny. Bratislava, 1993.
4. Grupač M. a kol. Súčasná slovenská literatúra po r. 1989. (Heslár). Martin, 2015.
5. Hamada M. Zrod novodobej slovenskej kultúry. Bratislava, 1995.
6. Hamada M. Sifyfovský udel. Bratislava, 1994.
7. Harpáň M. Teória literatúry. Bratislava, 2004.
8. Hochel I., Čúzy L., Kákošová Z. Slovenská literatúra po r. 1989. Bratislava, 2007.
9. Chmel R. Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava, 1991.
10. Krausová N. Poetika v časoch za a proti. Nové Zámky, 1999.
11. Kútnik-Šmálov J. Literárna kritika ako poznávanie a hodnotenie. Bratislava, 2004.
12. Marčok V. a kol. Dejiny slovenskej literatúry III. Bratislava, 2006.
13. Miko F. Význam, jazyk, semióza. Bratislava, 1995.
14. Mikula V. Od baroka k postmoderne. Bratislava, 1997.
15. Mikula V. Nečakanie na lepšie časy (O literárnej kritike a inom). Bratislava, 1999.

16. Milčák M. O nezrozumiteľnosti básnického textu. Levoča, 2004.
17. Panoráma slovenskej literatúry I. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2004.
18. Panoráma slovenskej literatúry II. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2005.
19. Panoráma slovenskej literatúry III. / Zost. Čúzy L. a kol. Bratislava, 2006.
20. Rédey Z. Súčasná slovenská poézia v kontexte civilizačno-kultúrnych premien. Nitra, 2005.
21. Rédey Z. Súčasná slovenská próza v kontexte civilizačno-kultúrnych premien. Nitra, 2007.
22. Slovník diel slovenskej literatúry 19. storočia / Zost. Hučková D. a Chmel R. Bratislava, 2009.
23. Slovník diel slovenskej literatúry 20. storočia / Zost. Chmel R. Bratislava, 2006.
24. Slovník slovenských spisovateľov / red. Mikula V. a kol. Bratislava, 2005.
25. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry I. Bratislava, 1997.
26. Šmatlák S. Dejiny slovenskej literatúry II. Bratislava, 1999.
27. Tatár J. a kol. Kapitoly z literárnej vedy. Banská Bystrica, 1998.
28. Tkáčiková E. Literárna veda po r. 1945. *Philologia XVI.* 2003. S. 141–173.
29. Vanovič J. Cesta samotárova. Bratislava, 1994.
30. Vanovič J. Nad textom a časom. Bratislava, 1993.
31. Vanovič J. Prozaik proti totalite. Bratislava, 2003.
32. Zajac P. Pulzovanie literatúry. Bratislava, 1993.
33. Zambor J. Báseň a ticho. Bratislava, 1997.
34. Zambor J. Tvarovanie básne, tvarovanie zmyslu. Bratislava, 2010.
35. Žemberová V. Kontinuita a kontext textu. Prešov, 2004.

III. KONTROLNÉ OTÁZKY A ÚLOHY

1. Literatúra a jej skúmanie.
2. Literárnokritické koncepcie Ľudovíta Štúra.
3. Literárna kritika ako súčasť literárnej vedy.
4. Literárnohistorické a kritické dielo J. M. Hurbana.
5. Štruktúrne a vývinové otázky literárnej vedy.
6. Kritické práce J. Palárika.
7. Miesto kritiky v dejinách slovenskej literatúry obdobia romantizmu.
8. Literárnokritická činnosť J. Kalinčiaka.
9. Diskusie o mieste a poslaní kritiky v období romantizmu.
10. Články a úvahy Petra Kellnera (Záboja Hostinského).
11. Literárne časopisy a almanachy obdobia romantizmu.
12. Literárnokritické črty M. Dohnányho.
13. Črty a kritické poznámky V. Paulinyho-Tótha.
14. Literárnokritické dielo P. Dobšinského.
15. Rozmluva o básnictve J. Záborského.
16. Recenzie a kritické články Ctiboha Zocha.
17. Kritické úvahy Ľ. Kubániho.
18. Prednášky o poézii slovanskej Ľ. Štúra.
19. Ľ. Štúr o národných povestiach a piesňach plemien slovanských.
20. M. Dohnány o Maríne Andreja Sládkoviča.
21. Krčméryho pokus o syntetické spracovanie dejín slovenskej literatúry.
22. Ján Smrek a jeho mesačník Elán.
23. Vajanský ako literárny kritik a publicista obdobia realizmu.
24. Alexander Matuška – najvýznamnejší predstaviteľ slovenskej literárnej kritiky 20. storočia.
25. Literárnovedná činnosť Františka Votrubu.
26. František Miko ako najvýznamnejší predstaviteľ „nitrianskej školy“ interpretácie umeleckého textu.
27. Estetika realizmu v diele Jozefa Škultétyho.

28. Ivan Kusý – literárny historik a kritik.
29. Čepanove práce z obdobia realizmu a medzivojnovovej slovenskej literatúry.
30. P. Zajac a jeho literárnoteoretické práce.
31. Vlčkove postoje k realistickému estetickému ideálu.
32. Komplexný obraz vývinu slovenského románu v diele J. Števčeka.
33. Šmatlákova vedecká činnosť.
34. Milan Pišút ako literárny historik a kritik.
35. Literárnokritické dielo Andreja Mráza.
36. Literárny vývin na Slovensku po r. 1945 v diele V. Petríka.
37. Literárne časopisy obdobia realizmu.
38. Zamborova vedecká činnosť.
39. Literárne časopisy medzivojnovového obdobia.
40. Problémy slovenskej literatúry v diele V. Kochola.

**Зразок завдань для модульної контрольної роботи
з курсу «Історія словацької літературної критики»**

Variant 1

I.

1. Krčméryho pokus o syntetické spracovanie dejín slovenskej literatúry.
2. Ján Smrek a jeho mesačník Elán.

II.

Praktická časť

3. V poslednom ročníku Orla (1880) sa pokusili Vajanský a Škultéty sformulovať zásady novej literárnej estetiky v sérii:

a) Slovo o krasovede; b) Všeobecná estetika; c) Kritické listy.

4. Výsledkom Vlčkovej prvej činnosti bola séria Listov z Čiech publikovaných v časopise:

a) Sokol; b) Orol; c) Lipa.

5. Literárnokritické aktivity tejto generačnej skupiny sa naplno rozvinuli na stránkach časopisu Slovenské pohľady, ktorý v r. 1881 obnovili Škultéty a Vajanský:

a) literárneho realizmu; b) romantizmu; c) modernizmu.

6. Literárno-spoločenský mesačník Dennica začal vychádzať za redaktorstva Terézie Vansovej v roku:

a) 1880; b) 1888; c) 1898.

7. Vlčkov knižný debut:

- a) Slovo o literárnej vede; b) Kritické články o literatúre;
c) Literatúra na Slovensku, jej vznik, rozvoj, význam a úspechy.

8. Značný ohlas mali jeho estetické a kritické State o slovenskej literatúre a State o svetovej literatúre:

a) Vajanského; b) Vrchlického; c) Vlčkove.

9. Redaktormi mesačníka Slovenské smery (umelecké a kritické) v medzivojnovom období boli:

a) Krčméry, Roy, Beniak; b) Chrobák, Jesenský, Lukáč; c) Král', Poničan, Kostra.

10. Roku 1930 sa presťahoval do Prahy, kde založil mesačník Elán:

a) Ján Smrek; b) Ján Poničan; c) Andrej Mráz.

11. State o Ševčenkovi, Dovženkovi, Malaňukovi a i. publikoval mesačník:

a) Slnko; b) Elán; c) Lipa.

12. Vyvíjal veľkú aktivitu ako tajomník Matice slovenskej, redigoval Slovenské pohľady, Knihnicu Slovenských pohľadov, Naše divadlo, Včelka a i.:

a) Vajanský; b) Krčméry; c) Pišút.

13. Výsledok úsilia o syntetický vzťah k problematike slovenskej povojnovej prózy odráža kniha Od včerajška k dnešku (1959). Jej autorom je:

a) Alexander Matuška; b) Ján Smrek; c) Ivan Kusý.

14. V almanachu Zborník slovenskej mládeže (1909) uverejnil programovú esej Z novej literatúry:

a) Ján Poničan; b) Ján Smrek; c) František Votruba.

15. Literárny vedec, najvýznamnejší predstaviteľ „nitrianskej školy“ interpretácie umeleckého textu:

a) Jozef Škultéty; b) František Miko; c) Milan Pišút.